

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 2021, sen. zn. 29 ICdo 95/2020, ECLI:CZ:NS:2021:29.ICDO.95.2020.2

Číslo: 72/2022

Právní věta:

Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do pravosti dlužníkem v reorganizaci proti dlužníku včas žalobu o určení pravosti pohledávky, k jeho pohledávce se po marném uplynutí lhůty k podání takové incidenční žaloby v insolvenčním řízení nadále nepřihlíží (§ 185 insolvenčního zákona) bez zřetele k tomu, že později došlo k přeměně reorganizace v konkurs. Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do výše dlužníkem v reorganizaci proti dlužníku včas žalobu o určení výše pohledávky, je pohledávka po marném uplynutí lhůty k podání takové incidenční žaloby zjištěna pouze ve výši uvedené při jejím popření, bez zřetele k tomu, že později došlo k přeměně reorganizace v konkurs.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.12.2021

Spisová značka: 29 ICdo 95/2020

Číslo rozhodnutí: 72

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Incidenční spory (odporové spory), Reorganizace

Předpisy: § 185 IZ ve znění do 31.5.2019

§ 192 odst. 3 IZ ve znění do 31.5.2019

§ 198 odst. 1 IZ ve znění do 31.05.2019

§ 336 IZ ve znění do 31.5.2019

§ 363 odst. 5 IZ ve znění do 31.5.2019

§ 5 IZ ve znění do 31.05.2019

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. [29 NSČR 16/2011](#), uveřejněné pod číslem 54/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sen. zn. [29 NSČR 18/2009](#), uveřejněné pod číslem 64/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sen. zn. [29 NSČR 42/2010](#), uveřejněné pod číslem

13/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2020, sen. zn. [29 ICdo 111/2018](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2020, sen. zn. [29 ICdo 19/2019](#)

Nález pléna Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. [Pl. ÚS 2/19](#), N 125/95 SbNU 27

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 10. 2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 22. 1. 2019, Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Zamítl žalobu v části, ve které se žalobce (V. spol. s r. o., věřitel č. 422) domáhal vůči žalovanému (Mgr. Bc. D. V., jako insolvenčnímu správci dlužníka V. a. s.) určení, že pohledávky č. 2 ve výši 29.927.739,50 Kč, č. 3 ve výši 390.065,52 Kč a č. 4 ve výši 5.567.563,04 Kč, uplatněné přihláškou P438 v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka jsou po právu (body I. až III. výroku).

[2] Určil, že pohledávka žalobce č. 3 ve výši 2.210.371,28 Kč uplatněná přihláškou P438 v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka je po právu (bod IV. výroku).

[3] Uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 17.630 Kč (bod V. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházejí z ustanovení 198 odst. 1 věty třetí, § 336 odst. 1 a 2 a § 363 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), jakož i z ustanovení § 272 odst. 2 a § 536 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, a z ustanovení § 153a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

3. U pohledávky č. 2, části pohledávky č. 3 (co do částky 390.065,52 Kč) a části pohledávky č. 4 (co do částky 4.062.693,03 Kč), tedy u pohledávek (jejich částí) popřených jak insolvenčním správcem tak dlužníkem, vyplývá z § 336 odst. 1 ve spojení s § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona, že žaloba musí být v takovém případě podána proti oběma popírajícím, o čemž byl žalobce insolvenčním správcem písemně řádně poučen. Podal-li přesto žalobce žalobu pouze proti insolvenčnímu správci, pak v rozsahu, v němž měla být současně podána i proti dlužníku, nastávají i v reorganizaci účinky ustanovení § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona. Tento závěr se prosadí i tehdy, je-li reorganizace následně přeměněna v konkurs, neboť účinky předjímané posledně označeným ustanovením nastaly vůči tomu z popírajících, vůči kterému věřitele nepodal žalobu, již marným uplynutím lhůty k podání incidenční žaloby. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. [29 Cdo 4515/2011](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročníku 2013, pod číslem 143, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2015, sen. zn. [29 ICdo 24/2013](#), uveřejněný pod číslem 33/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 33/2016“), uplatnitelný i v poměrech reorganizace dlužníka; rozhodnutí jsou (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupná i na webových stránkách Nejvyššího soudu.

4. V rozsahu části pohledávky č. 3 (co do částky 2.210.371,28 Kč) žalovaný nárok uznal (§ 153a odst.

1 o. s. ř.).

5. Co do části pohledávky č. 4 (v rozsahu částky 1.504.870,01 Kč) platí, že dlužník není povinen zaplatit žalobci jinou (vyšší) než sjednanou cenu díla (k dohodě o uhrazení vícenákladů nedošlo a sjednaná cena díla byla pevná).

6. K odvolání žalobce (proti bodům I. až III. a V. výroku rozsudku insolvenčního soudu) Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 17. 10. 2019:

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodech I., II. výroku a v té části bodu III. výroku, kterou insolvenční soud zamítl žalobu co do určení pravosti pohledávky č. 4 ve výši 4.062.693 Kč (první výrok).

[2] Zrušil rozsudek insolvenčního soudu ve zbývající části bodu III. výroku a v bodu V. výroku a věc potud vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení (druhý výrok).

7. Odvolací soud - vycházejí z ustanovení 198 odst. 1 věty třetí, § 336 odst. 1 a 2 a § 363 odst. 5 insolvenčního zákona - dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí ve vztahu k potvrzujícímu výroku k následujícím závěrům:

8. Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem insolvenčního soudu, že žalobě, která směřuje pouze proti insolvenčnímu správci, nebylo možné vyhovět v rozsahu, v němž pohledávky popřel i dlužník; srov. [R 33/2016](#), rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 4515/2011](#) a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2012, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) [29 ICdo 1/2011](#) (jde o rozsudek uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2013, pod číslem 99).

9. Jak v oddlužení, tak v reorganizaci, je dlužník nadán vlastním popěrným úkonem (neodvozeným od práva insolvenčního správce) vyplývajícím z obdobné právní úpravy v oddlužení a v reorganizaci. Insolvenční správce i dlužník mohou popřít pohledávku každý z jiných důvodů a žádnému z nich nelze upřít právo hájit svůj důvod popření právě v incidenčním sporu zahájeném žalobou věřitele, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena. Pro osud popřené pohledávky je určující, zda ob stojí všechny popěrné úkony. Shledá-li soud důvodnými popření pohledávky i jen jedním z popírajících, nemůže být pohledávka považována za zjištěnou. Z ustanovení § 336 odst. 1 insolvenčního zákona (jakož i z ustanovení § 410 odst. 1 insolvenčního zákona) vyplývá, že o přezkoumání přihlášených pohledávek platí v reorganizaci (i v oddlužení) obdobně ustanovení § 190 až § 202 insolvenčního zákona, tedy i ustanovení § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona. Z toho plyne, že popře-li nevykonatelnou pohledávku jak insolvenční správce, tak dlužník v reorganizaci, musí být žaloba o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky podána proti oběma popírajícím. Nepodá-li věřitel včas žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky vůči některému z popírajících, pak v rozsahu popření pohledávky tím z popírajících, vůči kterému věřitel žalobu nepodal, nastávají i v reorganizaci účinky uvedené v ustanovení § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona. Včasnou žalobu podanou přihlášeným věřitelem ve stejném rozsahu vůči druhému popírajícímu insolvenční soud zamítne. Shora uvedený závěr se nutně prosadí i tehdy, je-li reorganizace následně přeměněna v konkurs, neboť marným uplynutím lhůty k podání incidenční žaloby již nastaly zákonné účinky uvedené v ustanovení § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona vůči tomu z popírajících, vůči kterému věřitel žalobu nepodal. I v takovém případě soud zamítne včasnou žalobu podanou přihlášeným věřitelem ve stejném rozsahu vůči druhému popírajícímu; rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs (totiž) nemůže odklidit již nastalé účinky podle ustanovení § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby je Nejvyšší soud v dotčeném rozsahu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

11. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel především namítá, že dlužník po dobu trvání reorganizace nespolutpracoval, pouze využil mylného dojmu věřitelů o možném vyšším uspokojení a řešení úpadku reorganizací nemělo žádnou šanci na úspěch. Odtud dovozuje, že výběr a aplikace právních následků spojených s bezvýchodnou reorganizací, povolenou pouze na krátkou dobu, působících vůči němu negativně, zcela jistě neodpovídá účelu insolvenčního řízení a zásadám obsaženým v insolvenčním zákoně. Oba soudy porušily především zásadu obsaženou v § 5 písm. a/ insolvenčního zákona, když dovolatel je nespravedlivě poškozen na svém právu domáhat se určení, že jeho pohledávky jsou po právu.

12. Dovolatel dále vytýká odvolacímu soudu, že se nevypořádal s odvolací námitkou, že následky popěrných úkonů a podání žalob má soud posuzovat s ohledem na ustanovení § 7 insolvenčního zákona a v souladu s ustanovením § 154 odst. 1 o. s. ř., tedy podle stavu v době vyhlášení. S přihlédnutím k ustanovení § 40 odst. 1 a 2 a § 246 odst. 1 insolvenčního zákona pak dovolatel uvádí, že od 24. 8. 2017, kdy nastaly účinky prohlášení konkursu na majetek dlužníka, již dlužníku nesvědčilo právo disponovat s incidenčním řízením (to přešlo na insolvenčního správce). Názor odvolacího soudu, že účinky podle § 336 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona, nastalé za trvání reorganizace, nejsou dotčeny přeměnou reorganizace v konkurs, dovolatel nesdílí, maje za to, že takový výklad odporuje základním zásadám insolvenčního řízení vyjádřeným v § 5 insolvenčního zákona a vede k přímému zpochybnění pravidla uvedeného v § 363 odst. 5 věty první insolvenčního zákona.

13. Dále dovolatel poukazuje na to, že do vydání [R 33/2016](#) měly odvolací soudy za to, že přeměnou reorganizace v konkurs zanikají účinky popření pohledávky dlužníkem (popření pohledávky dlužníkem nemá vliv na její zjištění). Srov. např. „rozhodnutí“ (správně rozsudek) Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2012, sp. zn. 15 Cmo 89/2011, podle něhož prohlášením konkursu (rozhodnutím podle ustanovení § 363 insolvenčního zákona) dlužník neztrácí právo popírat pohledávku přihlášeného věřitele, ale s tímto jeho popřením přestávají být nadále spojeny právní účinky uvedené v ustanovení § 336 odst. 2 insolvenčního zákona (takové popření má nadále jen účinky uvedené v ustanovení § 192 odst. 3 insolvenčního zákona). Stejný závěr učinil Vrchní soud v Olomouci v „rozhodnutí“ ze dne 30. 4. 2015 (správně jde o usnesení), uzavíraje, že podal-li žalobce žalobu alespoň proti insolvenčnímu správci (byť v době podání měla správně směřovat i vůči dlužníku), nemá popření pohledávky dlužníkem vliv na její zjištění.

14. Odvolacímu soudu dovolatel rovněž vytýká, že vyšel z [R 33/2016](#), ač se netýká reorganizace, a ač neobsahuje závěr o nemožnosti odklidit účinky nastalé podle § 336 odst. 2 insolvenčního zákona, ve spojení s § 198 odst. 1 větou třetí insolvenčního zákona. Usuzuje, že konflikt účinků spojených s povolením reorganizace (ve smyslu § 336 odst. 2 věty první insolvenčního zákona) a účinků spojených s prohlášením konkursu (ve smyslu § 192 odst. 3 věty před středníkem insolvenčního zákona) je třeba vyřešit v souladu s pravidlem přednosti ustanovení obecného před ustanovením speciálním tam, kde chybí právní regulace přímo dopadající na řešenou otázku.

15. Za použitelné na danou věc má dovolatel „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sen. zn. [29 ICdo 121/2016](#) [správně jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 117/2019 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 117/2019“)], a to co do závěru, že pomínou-li účinky schválení oddlužení, přestává popření pohledávky dlužníkem mít (v rozsahu popření) vliv na zjištění pohledávky. Žalobu, kterou se

věřitel proti popírajícímu dlužníku domáhá určení pravosti pohledávky, soud v této situaci odmítne jako podanou osobou, která k tomu nebyla oprávněna.

III. Přípustnost dovolání

16. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

17. Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené otázky jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV. Důvodnost dovolání

18. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti, se ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

19. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

20. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

21. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

22. Insolvenční řízení na majetek dlužníka bylo zahájeno věřitelským insolvenčním návrhem dne 28. 4. 2016.

23. Usnesením ze dne 25. 8. 2016 insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka a ustanovil žalovaného insolvenčním správcem.

24. Dovolatel přihlásil sporné pohledávky jako nevykonatelné 24. 10. 2016 do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (příhláškou evidovanou jako P438).

25. Při přezkumném jednání, jež se konalo dne 29. 11. 2016 (B-49), popřel žalobcovy přihlášené pohledávky částečně insolvenční správce i dlužník, a to tak, že:

[1] Pravost i výši pohledávky č. 2 (29.927.739,50 Kč) popřel insolvenční správce i dlužník.

[2] Pravost i výši pohledávky č. 3 popřel insolvenční správce co do částky 2.600.436,80 Kč a dlužník co do částky 390.079,04 Kč

[3] Pravost i výši pohledávky č. 4 popřel insolvenční správce co do částky 5.567.563,04 Kč; dlužník popřel výši pohledávky č. 4 co do částky 4.062.693 Kč.

26. Usnesením ze dne 15. 12. 2016 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 6.10 hodin)

insolvenční soud (mimo jiné) povolil reorganizaci dlužníka.

27. Podáními datovanými 9. 12. 2016 (P438-6), doručeným zástupkyni žalobce 15. 12. 2016, vyrozuměl insolvenční správce žalobce podle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona o popření sporných pohledávek jím a dlužníkem a poskytl mu poučení o nutnosti podat tam, kde pohledávku popřeli jak insolvenční správce, tak dlužník, incidenční žalobu v určené třicetidenní lhůtě jak proti insolvenčnímu správci, tak proti dlužníku.

28. Žalobce podal v určené třicetidenní lhůtě (27. 12. 2016) incidenční žalobu ohledně sporných pohledávek pouze vůči insolvenčnímu správci.

29. Usnesením ze dne 7. 8. 2017 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 11.16 hodin) insolvenční soud (mimo jiné) přeměnil reorganizaci dlužníka na konkurs.

30. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

§ 185

Jestliže v průběhu insolvenčního řízení nastala skutečnost, na základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvlášť přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvědomí ve výroku rozhodnutí.

§ 192

Popření přihlášených pohledávek

(1) Pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek mohou popírat insolvenční správce, dlužník a přihlášení věřitelé; popření pohledávky lze vzít zpět.

(2) Insolvenční správce může při přezkumném jednání změnit stanovisko, které zaujal k jednotlivým pohledávkám v seznamu přihlášených pohledávek.

(3) Není-li dále stanoveno jinak, nemá popření pohledávky dlužníkem vliv na její zjištění; jeho účinkem však vždy je, že pro pohledávku, kterou dlužník popřel co do její pravosti nebo výše, není v rozsahu popření upravený seznam přihlášených pohledávek exekučním titulem.

(...)

§ 198

Popření nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem

(1) Věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30 dnů od přezkumného jednání; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření.

(...)

§ 336

(1) Není-li dále stanoveno jinak, platí o přezkoumání přihlášených pohledávek v reorganizaci obdobně § 190 až 202.

(2) Popření pohledávky dlužníkem má v reorganizaci tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, ustanovení § 51 odst. 2 tím však není dotčeno; pro toto popření platí obdobně ustanovení o zjištění pohledávky týkající se insolvenčního správce. Jestliže dlužník popřel pohledávku při přezkumném jednání, které se konalo dříve, než nastaly účinky povolení reorganizace, nastávají účinky tohoto popření v reorganizaci dnem, kdy nastaly účinky povolení reorganizace; tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůt k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky. Věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena dlužníkem, podávají žalobu vždy vůči dlužníku.

(3) Jde-li o vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, může dlužník jako důvod popření její pravosti nebo výše v reorganizaci uplatnit jen skutečnosti, které jsou důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce proto, že pohledávka zanikla nebo je promlčená.

(4) Popření pohledávky přihlášeným věřitelem nemá po dobu trvání reorganizace vliv na zjištění popřené pohledávky.

§ 363

(...)

(5) Rozhodnutím insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs nastávají účinky spojené s prohlášením konkursu, pokud insolvenční soud ve svém rozhodnutí nestanoví podmínky této přeměny jinak. Tímto rozhodnutím se rovněž ruší zákaz započtení pohledávek uvedený v § 324 odst. 3.

31. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení v době rozhodnutí o úpadku dlužníka (25. 8. 2016) a do 31. 5. 2019 nedoznala změn. S přihlednutím k článku II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, je insolvenční zákon ve znění účinném před 1. červnem 2019 nadále rozhodným v poměrech insolvenční věci dlužníka.

32. Ve výše ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřené právní otázce následující závěry:

33. V usnesení ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. [29 NSČR 16/2011](#), uveřejněném pod číslem 54/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 54/2012“), z nějž ve své rozhodovací praxi ustáleně vychází, Nejvyšší soud ozřejmil, že insolvenční zákon vylučuje z uspokojení v insolvenčním řízení i ty z přihlášených pohledávek, k nimž se v důsledku později (poté, co nastaly účinky přihlášení) nastalých skutečností nepřihlíží (srov. § 185 insolvenčního zákona). Přitom již v usnesení ze dne 16. 12. 2009, sen. zn. [29 NSČR 18/2009](#), uveřejněném pod číslem 64/2010 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 64/2010“), Nejvyšší

soud vysvětlil, že prostřednictvím usnesení o odmítnutí přihlášky podle § 185 insolvenčního zákona se v insolvenčním řízení deklaruje již dříve nastalá skutečnost, s jejíž existencí spojuje insolvenční zákon ten důsledek, že se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce. Tamtéž Nejvyšší soud dodal, že insolvenční správce může účinně vzít zpět popření pravosti nevykonatelné pohledávky (a ve smyslu ustanovení § 201 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona tak přivodit její zjištění) jen po dobu, po kterou se podle insolvenčního zákona k takto popřené pohledávce v insolvenčním řízení přihlíží. K účinnému zpětvzetí popření pravosti nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem tak může dojít do doby, než marně uplyne lhůta stanovená věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu a podá-li věřitel včas žalobu o určení pravosti popřené nevykonatelné pohledávky, pak do doby, než rozhodnutí insolvenčního soudu o této žalobě nabude právní moci. V usnesení ze dne 30. 8. 2011, sen. zn. [29 NSČR 42/2010](#), uveřejněném pod číslem 13/2012 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud v témže duchu uzavřel, že zmeškání lhůty k podání žaloby o určení pravosti pohledávky popřené insolvenčním správcem je důvodem k vydání rozhodnutí o odmítnutí přihlášky ve smyslu ustanovení § 185 insolvenčního zákona. V [R 64/2010](#) Nejvyšší soud ve vazbě na dikci § 198 odst. 1 insolvenčního zákona v témže rozhodném znění také dodal, že k nevykonatelné pohledávce popřené co do pravosti insolvenčním správcem, „se nepřihlíží“, jakmile marně uplyne lhůta (a tím nastane skutečnost, se kterou se tento účinek pojí) stanovená (způsobem plynoucím z § 198 odst. 1 věty první insolvenčního zákona) věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu.

34. V době do 30. 3. 2011 neupravoval insolvenční zákon popěrné právo věřitelů a v době od 31. 3. 2011 uplatňují věřitelé popěrné právo v insolvenčním řízení jinak než insolvenční správce (srov. § 200 insolvenčního zákona); s přihlédnutím k tomu, že za trvání reorganizace (§ 4 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona) nebo za trvání oddlužení (§ 4 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona) má popření pohledávky dlužníkem tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem a platí pro ně obdobně ustanovení o zjištění pohledávky týkající se insolvenčního správce [srov. pro reorganizaci § 336 odst. 2 větu první insolvenčního zákona v rozhodném znění a pro oddlužení § 410 odst. 5 insolvenčního zákona v rozhodném znění (s vypuštěním podmínky, aby šlo o popření pohledávky věřitele „nezajištěného“; srov. v návaznosti na náleznost pléna Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. [Pl. ÚS 2/19](#), uveřejněný pod číslem 223/2019 Sb., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6 2020, sen. zn. [29 ICdo 111/2018](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2020, sen. zn. [29 ICdo 19/2019](#)]. Odtud v intencích judikatorních závěrů shrnutých v odstavci 33. plyne, že:

[1] K nevykonatelné pohledávce popřené co do pravosti dlužníkem za trvání účinků reorganizace nebo za trvání účinků oddlužení „se nepřihlíží“, jakmile marně uplyne lhůta (a tím nastane skutečnost, se kterou se tento účinek pojí) stanovená (způsobem plynoucím z § 198 odst. 1 věty první insolvenčního zákona) věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu.

[2] Dlužník v reorganizaci nebo v oddlužení může účinně vzít zpět popření pravosti nevykonatelné pohledávky (a ve smyslu ustanovení § 201 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona tak přivodit její zjištění) jen po dobu, po kterou se podle insolvenčního zákona k takto popřené pohledávce v insolvenčním řízení přihlíží. K účinnému zpětvzetí popření pravosti nevykonatelné pohledávky dlužníkem tak může dojít do doby, než marně uplyne lhůta stanovená věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu a podá-li věřitel včas žalobu o určení pravosti popřené nevykonatelné pohledávky, pak do doby, než rozhodnutí insolvenčního soudu o této žalobě nabude právní moci.

35. V soudní praxi se již vyskytly případy souběhu popěrného úkonu insolvenčního správce a dlužníka ve vztahu k téže nevykonatelné pohledávce přihlášeného věřitele. Jedním z rozhodnutí, v nichž se Nejvyšší soud zabýval řešením otázky, jak má být dále postupováno v incidenčním sporu o určení pravosti nebo výše nevykonatelné pohledávky, v němž přihlášený věřitel, jehož pohledávku

popřel co do pravosti nebo výše jak insolvenční správce, tak dlužník v oddlužení, podal žalobu o určení pravosti nebo výše pohledávky jen proti jednomu z popírajících, je výše zmíněné [R 33/2016](#).

36. V [R 33/2016](#) Nejvyšší soud nejprve shrnul, že:

[1] Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do výše dlužníkem v oddlužení proti dlužníku včas žalobu o určení výše pohledávky, je pohledávka v takovém případě zjištěna ve výši uvedené při jejím popření (§ 410 odst. 1 insolvenčního zákona, ve spojení s § 198 odst. 1 větou třetí částí věty za středníkem insolvenčního zákona).

[2] Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do výše insolvenčním správcem proti dlužníku včas žalobu o určení výše pohledávky, je pohledávka v takovém případě zjištěna ve výši uvedené při jejím popření (§ 198 odst. 1 věta třetí část věty za středníkem insolvenčního zákona).

37. Dále Nejvyšší soud tamtéž vysvětlil, že účinek předjímaný (pro případ, že věřitel nevykonatelné pohledávky nepodá včas žalobu o její určení) ustanovením § 198 odst. 1 větou třetí, insolvenčního zákona (že k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží a že pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření) se prosadí (může prosadit) i tam, kde popěrné právo uplatní jak insolvenční správce, tak dlužník v oddlužení. Jinak řečeno, popře-li nevykonatelnou pohledávku jak insolvenční správce, tak dlužník v oddlužení, musí být žaloba o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky včas podána (v rozsahu dotčeném popěrným úkonem toho kterého z nich) proti oběma popírajícím (proti insolvenčnímu správci i proti dlužníku). Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené insolvenčním správcem i dlužníkem v oddlužení včas žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky vůči některému z popírajících (vůči insolvenčnímu správci nebo vůči dlužníku), pak v rozsahu popření pohledávky tím z popírajících, vůči kterému věřitel žalobu nepodal, nastávají účinky uvedené v § 198 odst. 1 větě třetí, insolvenčního zákona. Včasnou žalobu podanou přihlášeným věřitelem ve stejném rozsahu vůči druhému popírajícímu, insolvenční soud zamítne.

38. V [R 117/2019](#) (jehož použitelnost v poměrech dané věci dovolatel prosazuje), pak Nejvyšší soud uzavřel, že pominou-li účinky schválení oddlužení, přestává popření pohledávky dlužníkem mít (v rozsahu popření) vliv na zjištění pohledávky. Žalobu, kterou se věřitel proti popírajícímu dlužníku domáhá určení pravosti pohledávky, soud v této situaci odmítne jako podanou osobou, která k tomu nebyla oprávněna (§ 160 odst. 4 insolvenčního zákona).

39. Dovolatel nicméně přehlíží, že i v poměrech oddlužení se závěry [R 117/2019](#) prosadí (i podle skutkových reálií, z nichž vyšel Nejvyšší soud v [R 117/2019](#)) jen za předpokladu, že předtím, než pominuly účinky schválení oddlužení, již popěrný úkon dlužníka v oddlužení nevyvolal právní účinky, na jejichž základě se k nevykonatelné pohledávce přihlášeného věřitele nepřihlíží vůbec nebo v určité výši. Jinak řečeno:

[1] Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do pravosti dlužníkem v oddlužení proti dlužníku včas žalobu o určení pravosti pohledávky, k jeho pohledávce se po marném uplynutí lhůty k podání takové incidenční žaloby v insolvenčním řízení nadále nepřihlíží (§ 185 insolvenčního zákona, [R 64/2010](#), [R 54/2012](#)) bez zřetele k tomu, že později (lhostejno, zda po několika dnech, měsících či letech) došlo k přeměně oddlužení v konkurs.

[2] Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do výše dlužníkem v oddlužení proti dlužníku včas žalobu o určení výše pohledávky, je pohledávka po marném uplynutí lhůty k podání takové incidenční žaloby zjištěna pouze ve výši uvedené při jejím popření, bez zřetele k tomu, že později (lhostejno, zda po několika dnech, měsících či letech) došlo k přeměně

oddlužení v konkurs.

40. Také v poměrech reorganizace se prosadí (může prosadit) závěr, že popření pohledávky dlužníkem v reorganizaci přestává mít (v rozsahu popření) přeměnou reorganizace v konkurs vliv na zjištění pohledávky (§ 363 odst. 5 insolvenčního zákona ve spojení s § 192 odst. 3 insolvenčního zákona), jen tehdy, jestliže popěrný úkon dlužníka v reorganizaci předtím nevyvolal právní účinky, na jejichž základě se k nevykonatelné pohledávce přihlášeného věřitele nepřihlíží vůbec nebo v určité výši. Shrnutí:

[1] Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do pravosti dlužníkem v reorganizaci proti dlužníku včas žalobu o určení pravosti pohledávky, k jeho pohledávce se po marném uplynutí lhůty k podání takové incidenční žaloby v insolvenčním řízení nadále nepřihlíží (§ 185 insolvenčního zákona, [R 64/2010](#), [R 54/2012](#)) bez zřetele k tomu, že později (lhostejno, zda po několika dnech, měsících či letech) došlo k přeměně reorganizace v konkurs.

[2] Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené co do výše dlužníkem v reorganizaci proti dlužníku včas žalobu o určení výše pohledávky, je pohledávka po marném uplynutí lhůty k podání takové incidenční žaloby zjištěna pouze ve výši uvedené při jejím popření, bez zřetele k tomu, že později (lhostejno, zda po několika dnech, měsících či letech) došlo k přeměně reorganizace v konkurs.

41. Na uvedených závěrech ničeho nemění skutečnost, že v době, kdy pominuly účinky reorganizace nebo oddlužení (kdy došlo k přeměně reorganizace nebo oddlužení v konkurs), stále probíhalo řízení o včasné žalobě přihlášeného věřitele nevykonatelné pohledávky popřené co do pravosti nebo výše insolvenčním správcem i dlužníkem směřující pouze proti popírajícímu insolvenčnímu správci. Zamítnutí žaloby proti insolvenčnímu správci (v intencích [R 33/2016](#)) totiž vyvolal následek (popěrný úkon dlužníka v reorganizaci nebo v oddlužení a marné uplynutí lhůty k podání incidenční žaloby proti dlužníku), který nastal za trvání reorganizace nebo za trvání oddlužení (srov. opět [R 64/2010](#) a [R 54/2012](#)).

42. V poměrech této věci uplynula dovolateli třicetidenní lhůta k podání žaloby o určení pravosti a výše sporných pohledávek (počítaná od 15. 12. 2016) již v pondělí 16. 1. 2017; k přeměně reorganizace dlužníka v konkurs pak došlo až téměř 7 měsíců poté (7. 8. 2017). Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž v posouzení účinků popěrného úkonu dlužníka správné.

43. Z výše shrnutého skutkového stavu věci je zjevné, že újmu vyvolanou tím, že ke sporným pohledávkám dovolatele se (ve výše popsaném rozsahu) v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka nadále nepřihlíží (§ 185 insolvenčního zákona) a v tomto sporu nelze zjistit jejich pravost či výši, si dovolatel přivodil tím, že nedbal obecného právního principu „*vigilantibus iura skripta sunt*“ (bdělým náležejí práva). V tom, že přihlášený věřitel nedbalý práv, o jejichž uplatnění byl řádně poučen, nebude v insolvenčním řízení uspokojen, pak Nejvyšší soud neshledává žádný rozpor se základními zásadami insolvenčního řízení vyjádřenými v § 5 insolvenčního zákona. V daném kontextu není pro výsledek sporu rozhodná ani námitka, že vzhledem k chování dlužníka neměla reorganizace od počátku šanci na úspěch, když je zjevné, že účinky popření pohledávek dlužníkem by se neprosadily, kdyby dovolatel postupoval v řízení předepsaným způsobem, o němž byl poučen.

44. Napadené rozhodnutí též není v rozporu s ustanovením § 154 odst. 1 o. s. ř., když je zjevné, že odvolací soud se tímto ustanovením řídil, zjistil-li že v minulosti (17. 1. 2017) nastala právní skutečnost, se kterou se pojí nemožnost zjištění sporných pohledávek v rozsahu dlužníkovy popření. K tomu budiž dodáno, že z ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. [které upravuje náležitosti odůvodnění písemného vyhotovení rozsudku a přiměřeně se prosazuje i pro odůvodnění rozhodnutí vydaných odvolacím soudem (§ 211 o. s. ř.)] ani z práva na spravedlivý proces nelze dovozovat povinnost soudů

vypořádat se s každou jednotlivou námitkou účastníka řízení. Jak opakovaně vysvětlil Ústavní soud, není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. [III. ÚS 989/08](#), uveřejněný pod číslem 26/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Rozhodnutí odvolacího soudu těmto požadavkům vyhovuje.

45. Vzhledem k tomu, že dovolání není důvodné, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), je zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

46. Absence výroku o nákladech dovolacího řízení se podává z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. [20 Cdo 970/2001](#), uveřejněného pod číslem 48/2003 Sb. rozh. obč. (napadené rozhodnutí není rozhodnutím, jímž se řízení končí).